

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І АУДИТУ

Кафедра обліку у виробничій сфері

КУРСОВА РОБОТА

на тему: «Облік і аудит готової продукції»

Студентки 1 курсу групи ОПД м-11
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Кропива (Рудько) Мар'яни Володимирівни

Керівник _____ Судин Ю.А. _____

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

Тернопіль, 2017

ПЛАН

Вступ

1. Економічна сутність готової продукції.
2. Документальне оформлення операцій пов'язаних із зберіганням та реалізацією готової продукції.
3. Синтетичний та аналітичний облік готової продукції.
4. Методика аудиту готової продукції.

Висновки

Список використаних джерел

Розрахункова частина

Вступ

Предметом даної роботи є вивчення та аналіз літератури та нормативних актів щодо проведення аудиту обліку готової продукції та її реалізації, розгляд практики проведення аудиту на підприємстві, з метою підвищення рівня професійних знань в області бухгалтерського обліку та аудиту, правильного розуміння економічного значення питань, що розглядаються, набуття навичок самостійного поглибленого вивчення теоретичного матеріалу та практики аудиту на підприємствах, вміння критично оцінювати опрацьований матеріал, формулювати та обґрунтовувати власні висновки.

В даний час в системі ринкових відносин процес обліку, надходження і реалізації готової продукції є дуже актуальним питанням. Кожний суб'єкт господарювання виробляє і реалізує готову продукцію з максимальною вигодою і найменшими витратами, для того, щоб отримати невеликий фінансовий результат своєї діяльності.

Облік готової продукції є однією з найважливіших функцій в системі управління підприємством, оскільки надаються точні відомості про процеси виробництва, випуску та реалізації готової продукції і служать основою для планування подальшої діяльності підприємства.

Актуальність курсової роботи полягає в тому, що реалізація готової продукції є ключовим етапом виробничої діяльності підприємства, без якого не здійсненна головна його мета - отримання прибутку.

Метою курсової роботи є перевірка правильності обліку готової продукції, виявлення проблемних питань, визначення шляхів їх вирішення.

Для досягнення поставлених цілей вирішуються наступні завдання:

- 1) Розгляд нормативної бази регулювання обліку та аудиту готової продукції;
- 2) Дослідження порядку обліку та оцінки готової продукції;
- 3) Вивчення організації та методики операцій з відвантаження та реалізації готової продукції;

4) Вивчення методології аудиту готової продукції та її реалізації;

5) Проведення аудиту готової продукції та її реалізації на підприємстві.

Предметом даної роботи є вивчення та аналіз літератури та нормативних актів щодо проведення аудиту обліку готової продукції та її реалізації, розгляд практики проведення аудиту на підприємстві, з метою підвищення рівня професійних знань в області бухгалтерського обліку та аудиту, правильного розуміння економічного значення питань, що розглядаються, набуття навичок самостійного поглибленого вивчення теоретичного матеріалу та практики аудиту на підприємствах, вміння критично оцінювати опрацьований матеріал, формулювати та обґрунтовувати власні висновки.

1. Економічна сутність готової продукції.

Готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад.

Готова продукція може мати, а може не мати кількісні та якісні характеристики, Але завжди повинна мати вартісну характеристику. Продукція, яка має кількісні характеристики, оформлюється здавальною накладною і передається на склад, а звідти здійснюється її реалізація покупцеві. Готова продукція на деяких підприємствах не передається на склад, а накопичується безпосередньо у виробництві, звідти буде здійснюватись її реалізація. Продукція, яка не має кількісних характеристик (роботи, послуги тощо), безпосередньо з виробництва передається покупцеві (замовнику). Виконані роботи та послуги оформлюються приймально-здавальним актом.[12]

Готову продукцію класифікують:

- за формою: матеріальна, результати виконаних робіт, результати наданих послуг;
- за ступенем готовності: готова продукція, напівфабрикати (продукти окремих технологічних фаз, якій повинні пройти одну або декілька технологічних фаз обробки, перш ніж стати готовою продукцією), незавершене виробництво;
- за технологічною складністю: проста, складна.

Продукція може бути супутня (продукція, отримана в одному технологічному циклі одночасно з основною, за якістю вона відповідає стандартам та призначена для подальшої обробки або відпуску споживачеві), побічна (це продукція, що утворюється в комплексних виробництвах паралельно з основною і на відміну від супутньої продукції не потребує додаткових витрат).[14]

Облік готової продукції ведеться за первісною вартістю. Однак протягом місяця у поточному обліку можуть використовуватись облікові ціни. Вартість готової продукції, випущеної з виробництва, реалізованої замовнику, визначена в облікових цінах у кінці місяця, доводиться до первісної вартості шляхом відображення відхилення первісної вартості від облікової ціни.[16]

Сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості готової продукції за обліковими цінами визначається як добуток рівня (відсотка) відхилень і вартості відпущеної зі складу готової продукції за обліковими цінами. Рівень (відсоток) відхилень визначається діленням суми - відхилень на початок місяця з сумою відхилень з продукції, що надійшла на склад із виробництва за звітний місяць, на і суму вартості залишку готової продукції за обліковими цінами на початок місяця та вартості оприбуткованої за звітний місяць з виробництва на склад готової продукції за обліковими цінами.

Первісною вартістю запасів, виготовлених власними силами підприємства (готова продукція), признається їх виробнича собівартість, що визначається у відповідності до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Згідно пункту 11 розділу «Склад витрат» цього положення собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції, яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат. [18]

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

До складу прямих матеріальних витрат включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу вироблюваної продукції, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та

інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

До складу прямих витрат на оплату праці включаються заробітна плата та інші виплати робітникам, зайнятим у виробництві продукції, виконанні робіт або наданні послуг, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

До складу інших прямих витрат включаються всі інші виробничі витрати, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат, зокрема відрахування на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв, амортизація, втрати від браку.

До змінних загальновиробничих витрат належать витрати на обслуговування і управління виробництвом (цехів, ділянок), що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до зміни обсягу діяльності. Змінні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо), виходячи з фактичної потужності звітного періоду.

До постійних загальновиробничих витрат відносяться витрати на обслуговування і управління виробництвом, що залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності. Постійні загальновиробничі витрати розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо) при нормальній потужності.

Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення. Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат установлюються підприємством.

2. Документальне оформлення операцій пов'язаних із зберіганням та реалізацією готової продукції.

Всі господарські операції, пов'язані з наявністю і рухом готової продукції, повинні оформлятися виправдувальними документами. Ці документи служать первинними обліковими документами, на підставі яких ведеться бухгалтерський облік.

Передача готової продукції на склад оформляється первинним документом, який підтверджує факт надходження з виробництва готової продукції, тобто вимогою-накладною (форма № М-11). Вся готова продукція здається у формі звіту матеріально відповідальній особі. Виняток допускається лише для великогабаритної продукції, яка не може бути здана на склад із-за своїх розмірів. Іншими способами оформлення є відомість здачі продукції з цеху на склад або акт приймання-здавання при здачі продукції замовнику безпосередньо з цеху.

При надходженні готової продукції на склад на кожен номенклатурний номер виробів в бухгалтерії відкриваються картки обліку матеріалів які видаються під розписку матеріально відповідальній особі. По закінченні робочого дня комірник на основі первинних прибутково-видаткових документів записує в картках прихід чи витрата готової продукції і розраховує її залишок. На підставі даних, врахованих у картках, на складах складаються оборотні або сальдові відомості готової продукції, які передаються в бухгалтерію.

Відпуск готової продукції покупцям (замовникам) здійснюється в організаціях на підставі відповідних первинних облікових документів - накладних. В якості типової форми накладної може використовуватися форму № М-15 "Накладна на відпуск матеріалів на сторону". Організації різних галузей виробництва можуть застосовувати спеціалізовані форми (модифікації) накладних та інших первинних облікових документів, що оформляються при відпуску готової продукції.

Накладна повинна містити додаткові показники, такі як основні характеристики відвантажується (відпуску) продукції, в тому числі код продукції, сорт, розмір, марка і т. д., найменування структурного підрозділи організації, відпускної готову продукцію, найменування покупця і підстава для відпустки.

Підставою для оформлення накладної на відпустку готової продукції на складі, в окремих випадках безпосередньо у підрозділах організації (при відвантаженні великогабаритних вантажів, а також вантажів, що вимагають особливих умов транспортування, з інших причин) є розпорядження керівника організації або уповноваженої ним особи, а також договір з покупцем.

Накладна повинна виписуватися в кількості примірників, достатньому для здійснення контролю за відвантаженням (вивезенням) готової продукції. На підставі накладних відпуску готової продукції та інших аналогічних первинних облікових документів організація (як правило, відділ збуту) виписує рахунки-фактури за встановленою формою у двох примірниках, перший з яких надсилається (передається) покупцю, а другий залишається в організації – постачальника для відображення в книзі продажу та нарахування податку на додану вартість.

Випуск продукції з виробництва та передача її на склад оформлюється накладними, відомостями, приймально-здавальними документами, актами приймання, в яких вказується: дата, шифр цеху і складу, найменування продукції, номенклатурний номер, одиниць виміру, кількість, ціна за одиницю. Вони виписуються в двох примірниках, один з яких призначений для здавальника, а інший залишається на складі. Кількість виробів, що прибувають на склад, їх вага та обсяг вимірюються, підраховуються і, при необхідності, зважуються.

Для обліку випуску готових виробів з виробництва бухгалтерія складає відомість випуску готової продукції, зданої на склад підприємства, в натуральному і вартісному вираженні.

Дані цієї відомості використовують для контролю за виконанням завдання по обсягу виробництва і для бухгалтерських записів на рахунках синтетичного обліку.

Накопичувальні відомості випуску готової продукції (в натуральному і вартісному вираженні) і накопичувальні відомості відвантаженої продукції заповнюються на підставі первинних документів протягом місяця.

Ціна проставляється на підставі номенклатури-цінника, наявність якого є однією з важливих умов організації обліку готової продукції. В ньому вказується вид кожного виробу, його відмінні ознаки (модель, артикул, марка, фасон тощо), привласнений йому код, сукупний номенклатурний номер, що закріплюється на весь час виробництва і збуту продукції на даному підприємстві, та облікові ціни.

При використанні ЕОМ в бухгалтерському обліку, крім номенклатури-цінника, розробляється комплекс довідників продукції, яка оподатковується і та не оподатковується різними видами податків, довідники середньоквартальної та середньорічної собівартості, платників та вантажоодержувачів. У вигляді довідників формалізуються і способи визначення суми рахунку за продукцію, відвантаженої на внутрішній ринок та на експорт. В довідниках зазначається найменування виробу, код видів товарної продукції, виробу та змінні параметри (ціна, собівартість, ставки податків тощо). Всі дані записують на машинний носій інформації та використовують для оперативного управління запасами продукції і для складання відповідної внутрішньої звітності.

На складі в облікових регістрах (картках, відомостях, сальдових відомостях, оборотних відомостях або книзі складського обліку) готова продукція обліковується в кількісному вираженні.

Кількісний облік готової продукції за її видами та місцями зберігання може бути організований декількома способами: 1) в сортових картках складського обліку; 2) безкартковим способом.

При першому способі в бухгалтерії складають або обробляють групувальні відомості оприбуткування продукції за її видами в розрізі підрозділів-виробників та за місцями зберігання. При безкартковому способі за допомогою ЕОМ кожен день складають оборотні відомості обліку випуску продукції з виробництва і руху готових виробів у розрізі складів та інших місць зберігання. При цьому необхідно звернути особливу увагу на збалансованість даних з оприбуткування, відпуску і по залишках продукції. Залишки готових виробів періодично інвентаризуються.

У картках або книгах складського обліку здійснюються записи про надходження і відпуск готової продукції та щоденно виводяться її залишки.

При створенні повністю автоматизованих складів облік готової продукції в традиційній картковій формі не ведеться, а необхідні для управління дані отримують як інформацію по запиті. Картки замінюються оперативними машинограмами залишків та руху готової продукції по кожному найменуванню та виду.

В кінці місяця за даними аналітичного обліку витрат на виробництво визначається фактична собівартість готової продукції.

Аналітичний облік приймання та відпуску готової продукції, ведеться на підставі прибуткових і видаткових документів, здійснюється за видами готової продукції, яка може відображатися за обліковими цінами (плановою собівартістю, оптовими та відпускними цінами тощо) з виділенням в регістрах відхилень фактичної виробничої собівартості виробів від їх вартості за обліковими цінами.

Для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції підприємства використовується рахунок 26 "Готова продукція".

До готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами

договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам. Вироблена готова продукція зараховується на баланс за первісною вартістю.

За дебетом рахунку 26 "Готова продукція" відображається надходження готової продукції з власного виробництва.

При списанні готової продукції з рахунку 26 "Готова продукція" сума відхилень фактичної виробничої собівартості від вартості за обліковими цінами, що відноситься до цієї продукції, визначається у відсотку, який обчислюється як відношення відхилень на залишок готової продукції на початок місяця та відхилень по продукції, яка здана на склад протягом місяця, до вартості продукції за обліковими цінами. Сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами, що відноситься до реалізованої продукції, відображається за кредитом рахунку 26 "Готова продукція" і дебетом відповідних рахунків.

3. Синтетичний та аналітичний облік готової продукції.

На рахунку 26 “Готова продукція” обліковують наявність та рух готової продукції, виготовленої підприємством. До готової продукції належить продукція підприємства, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками та відповідає технічним умовам і стандартам.

Випущена із виробництва готова продукція оприбутковується за дебетом рахунку 26 та обліковується в синтетичному й аналітичному обліку за фактичною виробничою собівартістю, яка визначається згідно з ПСБО 16 “Витрати”.

Аналітичний облік готової продукції ведеться за обліковими цінами окремих найменувань (видів) або однорідних груп продукції. Облікові ціни на готову продукцію підприємство встановлює самостійно.

Обліковими цінами для готової продукції можуть бути фактична собівартість одиниці найменування (виду) та однорідної групи продукції або розрахунково-відпускна (планова) ціна одиниці з виділенням в аналітичному обліку відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами.

За кредитом рахунку 26 “Готова продукція” відображаються реалізація та інше вибуття готової продукції за середньозваженою фактичною виробничою собівартістю. При списанні з кредиту рахунку 26 готової продукції за обліковими розрахунково-відпускними (плановими) цінами списуються також відповідні суми відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами.

Якщо готова продукція обліковується за розрахунково-відпускними (плановими) цінами, то за Інструкцією сума відхилень фактичної виробничої

собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами (далі – відхилення) визначається як добуток рівня (відсотка) відхилень і вартості відпущеної зі складу готової продукції за обліковими цінами.

Рівень (відсоток) відхилень визначається діленням суми відхилень на початок місяця і суми відхилень на продукцію, що надійшла на склад із виробництва за звітний місяць, на суму вартості залишку готової продукції за обліковими цінами на початок місяця та вартості оприбуткованої за звітний місяць з виробництва на склад готової продукції за обліковими цінами. Сума відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами, що відноситься до реалізованої продукції, відображається за кредитом рахунку 26 “Готова продукція” і дебетом рахунків, на яких відображено вибуття готової продукції.

В тому разі, коли аналітичний облік готової продукції ведеться за встановленими підприємством обліковими розрахунково-відпускними (плановими) цінами, в синтетичному обліку готової продукції відображається фактична її виробнича собівартість, а в аналітичному обліку – облікова її вартість і відхилення фактичної собівартості продукції від вартості її за обліковими цінами. В сумі вони складають фактичну виробничу собівартість готової продукції.

Сума відхилень фактичної собівартості реалізованої продукції від вартості продукції за обліковими цінами, за якими готова продукція списується із підзвіту матеріально відповідальної особи при відвантаженні (відпуску) продукції покупцям, списується з кредиту рахунку 26 “Готова продукція”, аналітичний рахунок відхилень на дебет рахунку 901 “Собівартість реалізованої готової продукції” на підставі розрахунку за середнім відсотком відхилень.

Синтетичний облік випущеної з виробництва готової продукції (робіт, послуг) ведеться згідно з Інструкцією за фактичною виробничою собівартістю. Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) визначається також за фактичною її виробничою собівартістю. Відповідно

повинен бути організований і аналітичний облік випущеної підприємством готової продукції. В сучасних умовах можливі три варіанти організації аналітичного обліку продукції підприємства:

1. Окремі види або групи однорідної продукції обліковуються за фактичною виробничою собівартістю, визначеною за станом на кінець звітного місяця.

2. Рух окремих видів (груп) продукції протягом місяця обліковують за фактичною виробничою собівартістю на початок місяця.

3. Облік готової продукції ведеться за обліковими розрахунково-відпускними (плановими) цінами із застосуванням відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами.

Розглянемо детально вказані три варіанти організації аналітичного обліку готової продукції підприємства.

Перший варіант. Застосування цього варіанта аналітичного обліку готової продукції доцільне при виготовленні підприємством незначної кількості видів (груп) продукції. Окремі види або групи однорідної продукції обліковуються за фактичною виробничою собівартістю, визначеною за станом на кінець звітного місяця. У цьому разі готова продукція оприбутковується в кінці місяця підсумком за місяць, а звіт про наявність та рух готової продукції складається один раз в цілому за місяць.

Середня фактична собівартість одиниці окремих видів (груп) продукції на кінець місяця визначається за формулою:

Фактична собівартість залишку продукції на початок місяця плюс фактична собівартість продукції, випущеної за місяць.

Кількість залишку продукції на початок місяця плюс кількість продукції, випущеної за місяць.

Розрахунок фактичної виробничої собівартості одиниці окремих видів (груп) готової продукції складають за даними аналітичного обліку про наявність і випуск продукції за місяць та аналітичного обліку витрат на

виробництво продукції. Фактична виробнича собівартість одиниці окремих видів (груп) продукції, випущеної з виробництва за місяць, визначається діленням прямих та непрямих витрат на її виробництво за даними аналітичного обліку на кількість випущеної за місяць продукції.

Другий варіант. За застосуванням і визначенням фактичної виробничої собівартості готової продукції аналогічний першому варіанту. Рух окремих видів (груп) продукції протягом місяця обліковують за фактичною виробничою собівартістю на початок місяця в зв'язку з необхідністю складання та бухгалтерської обробки звітів і документів про рух готової продукції 2-4 рази за місяць.

Фактична собівартість продукції на початок місяця, що застосовується протягом місяця як облікова ціна, в кінці місяця корегується до фактичної собівартості, визначеної за станом на кінець місяця. Таке корегування необхідне для правильного визначення фактичної виробничої собівартості реалізованої продукції та фінансових результатів від її реалізації.

Готова продукція, виготовлена підприємством протягом місяця, оприбутковується на підставі актів (виробничих листів). Якщо випущена із виробництва продукція оприбутковується на склад 2-4 рази за місяць, то оцінити її можливо лише за фактичною собівартістю на початок місяця. Нова продукція, виготовлена в звітному місяці, оприбутковується за собівартістю згідно з плановою калькуляцією. Випущена із виробництва готова продукція оприбутковується в оцінці за фактичною виробничою собівартістю на початок місяця та відображається в бухгалтерському обліку контировкою:

Дт 26 “Готова продукція”

Кт 23 “Виробництво”

У кінці місяця після визначення фактичної собівартості одиниці випущених із виробництва окремих видів (груп) продукції розраховують суми різниці в оцінці оприбуткованої продукції за фактичною собівартістю на початок місяця і за даними за звітний місяць. Розрахунок різниць в оцінці випущеної готової продукції за фактичною собівартістю на початок місяця і

фактичною виробничою собівартістю її за звітний місяць складається аналогічно як розрахунок відхилень за формою.

На загальну суму різниць корегується фактична собівартість оприбуткованої продукції записом на рахунках.

Дт 26 “Готова продукція”

Кт 23 “Виробництво” – на суму додатних або від’ємних різниць.

Розрахунок на корегування фактичної собівартості готової продукції, відвантаженої (відпущеної) покупцям та відпущеної власним торговельним підприємствам (крамницям, кіоскам і т. п.) і списаної зі складу за фактичною собівартістю на початок місяця, складається за даними аналітичного обліку готової продукції та допоміжного розрахунку про фактичну собівартість продукції на кінець звітного місяця. Якщо даний вид готової продукції в залишку готової продукції на початок місяця був відсутній, то продукція, випущена в звітному місяці, оприбутковується і списується в розхід за фактичною виробничою собівартістю згідно з плановою калькуляцією, а в кінці місяця корегується до середньої фактичної собівартості за звітний місяць.

На підставі підсумкових даних розрахунку на корегування фактичної собівартості відпущеної готової продукції треба зробити записи на рахунках:

додатний (+):

Дт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”

Кт 26 “Готова продукція” – на суму збільшення собівартості продукції за місяць (не було);

від’ємний (-):

Дт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”

Кт 26 “Готова продукція” – на суму зниження собівартості продукції за місяць - 869-58.

У разі відпуску готової продукції власного виробництва у власні крамниці (кіоски і т. п.) для продажу, що рівнозначне реалізації готової продукції, на корегування фактичної виробничої собівартості такої продукції

за місяць треба також зробити вказані вище записи в синтетичному та аналітичному обліку.

У тому випадку, коли готова продукція відпускається зі складу на склад підприємства, для корегування фактичної собівартості продукції, переданої за фактичною собівартістю на початок місяця, складається розрахунок за формою таблиці 5, в якому графи 7-8 і 9-10 заповнюються за даними складів-одержувачів готової продукції. На основі розрахунку (гр. 9-10) складають бухгалтерську проводку:

Дт 26 “Готова продукція” (одержано)

Кт 26 “Готова продукція” (відпущено) – на додатну або від’ємну суму різниці

Якщо прийнятий другий варіант обліку готової продукції на підприємстві, то для записів у синтетичному та аналітичному обліку готової продукції прибуткові і видаткові документи повинні бути розцінені за фактичною собівартістю продукції на початок місяця.

Завідувач складу готової продукції (комірник, майстер) складає в установлені строки звіти про наявність і рух готової продукції за прийнятою обліковою вартістю – фактичною виробничою собівартістю на початок місяця. Корегування фактичної собівартості продукції повинно бути відповідно відображене також в останньому за місяць звіті про наявність та рух готової продукції за її видами (групами). [20]

Після перевірки та розцінки прийнятих звітів та документів про рух готової продукції бухгалтер складає накопичувальну відомість (журнал) для запису надходження та вибуття готової продукції підсумком за місяць у Головну книгу.

Аналітичний облік готової продукції ведеться за місцями зберігання, матеріально відповідальними особами і за видами (групами) продукції на рахунках кількісно-сумового обліку за фактичною виробничою собівартістю.

Третій варіант. В Інструкції про застосування нового Плану рахунків вказується, що в аналітичному обліку можливе відображення готової

продукції за обліковими цінами із застосуванням відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами.

Інструкція не уточнює, які облікові ціни на готову продукцію маються на увазі, хоч застосовуватись можуть різні облікові ціни. На думку автора, застосування в бухгалтерському обліку готової продукції відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами можливе та доцільне тільки в разі використання для спрощення обліку готової продукції розрахунково-відпускних (без ПДВ) цін на продукцію або планових цін. [22]

Застосування облікових розрахунково-відпускних (планових) цін на готову продукцію доцільне на виробничих підприємствах, які здійснюють масовий випуск продукції широкого асортименту. У цьому разі випущена із виробництва готова продукція оприбутковується протягом місяця за розрахунково-відпускними (плановими) цінами. На облікову вартість випущеної із виробництва готової продукції складають бухгалтерську проводку:

Дт 26 “Готова продукція”

Кт 23 “Виробництво”

В кінці місяця після визначення фактичної виробничої собівартості випущеної готової продукції складають розрахунок відхилень фактичної виробничої собівартості продукції від вартості випущеної і оприбуткованої продукції за розрахунково-відпускними цінами

При цьому порівняння фактичної виробничої собівартості з обліковою вартістю продукції здійснюється за кожним видом (групою) продукції і визначають відхилення: додатне (+) та від’ємне (-). Визначені за цим розрахунком відхилення відображаються в бухгалтерському обліку такою ж бухгалтерською проводкою як випуск із виробництва готової продукції за обліковими цінами, але сума від’ємних відхилень записується в

синтетичному та аналітичному обліку від'ємним (червоним) сторнувальним записом[13]:

1. Дт 26 “Готова продукція”

Кт 23 “Виробництво” – на суму додатних (+) відхилень або

2. Дт 26 “Готова продукція”

Кт 23 “Виробництво” – на суму від'ємних (-) відхилень.

Розрахунок відхилень фактичної собівартості продукції від вартості її за обліковими цінами складається за формою таблиці 6 після визначення в кінці місяця фактичної собівартості випущеної з виробництва готової продукції.

На встановлені за розрахунком суми відхилень фактичної виробничої собівартості випущеної продукції від вартості її за обліковими цінами за звітний місяць необхідно скласти дві контировки:

1. Дт 26 “Готова продукція”

Кт 23 “Виробництво”

2. Дт 26 “Готова продукція”

Кт 23 “Виробництво”

В основі такого розрахунку має бути за Інструкцією рівень (середній відсоток) відхилень виробничої собівартості готової продукції від її облікової вартості.

Сума відхилень на відвантажену (реалізовану) готову продукцію визначається множенням облікової вартості відвантаженої готової продукції на середній відсоток відхилень і діленням отриманого добутку на 100. Для розрахунку відхилень на відвантажену (реалізовану) готову продукцію рекомендується складати спеціальний розрахунок за формою.[7]

Розрахунок відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості її за обліковими цінами, які відносяться до реалізованої продукції, складається в кінці місяця. За розрахунком визначається та списується з рахунку 26 “Готова продукція”, аналітичний рахунок “Відхилення виробничої собівартості продукції від облікової її

вартості” сума відхилень, що відноситься до реалізованої продукції та іншого її вибуття. На субрахунку 901 “Собівартість реалізованої готової продукції” та інших рахунках визначається фактична виробнича собівартість реалізованої продукції та продукції, що вибула з інших причин, але прирівнюється до реалізованої продукції. Розрахунок складає бухгалтерія за даними аналітичного обліку відхилень та синтетичного обліку готової продукції.

Відвантажена покупцям готова продукція, а також продукція, відпущена у власну роздрібну торгівлю, списана із підзвіту матеріально відповідальних осіб, відображається в бухгалтерському обліку проводкою:

Дт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”

Кт 26 “Готова продукція”

Згідно з розрахунком на зменшення облікової вартості реалізованої готової продукції має бути віднесена від’ємна сума відхилень –, для чого необхідно зробити від’ємний запис на рахунках способом червоного сторно:

Дт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”

Кт 26 “Готова продукція”, аналітичний рахунок “Відхилення виробничої собівартості продукції від облікової її вартості”

В результаті цього запису на дебеті субрахунку 901 “Собівартість реалізованої готової продукції” буде відображена фактична виробнича собівартість реалізованої готової продукції.

Якщо прийняти, що інше вибуття готової продукції – це сума природного убутку продукції, виявленого при інвентаризації, то сума відхилення, яка відноситься до облікової вартості цієї продукції, в сумі 12 грн. має бути відображена в бухгалтерському обліку проводкою:

Дт 949 “Інші витрати операційної діяльності”

Кт 26 “Готова продукція”, аналітичний рахунок “Відхилення виробничої собівартості продукції від облікової її вартості”

В управлінському обліку з метою визначення рентабельності виготовлення та реалізації кожного виду (групи) готової продукції

необхідний окремий аналітичний облік доходів і фактичної виробничої собівартості реалізованої продукції. В цьому разі за розрахунками відхилення списуються на окремі аналітичні рахунки реалізованої готової продукції.

Третій варіант організації бухгалтерського обліку готової продукції доцільно застосовувати і в тому випадку, коли можливе застосування першого та другого варіантів аналітичного обліку готової продукції. Виходячи із конкретних умов роботи головний бухгалтер підприємства самостійно вирішує, який із варіантів організації аналітичного обліку готової продукції доцільно застосовувати.

Для аналітичного обліку названих вище відхилень до рахунку 26 “Готова продукція” треба відкрити окремий загальний аналітичний рахунок “Відхилення виробничої собівартості продукції від облікової її вартості”. При необхідності більш точного визначення собівартості продукції аналітичні рахунки відхилень можуть бути відкриті в розрізі окремих видів (груп) готової продукції.

Аналітичний кількісно-сумовий облік та складський кількісний облік готової продукції в цьому разі ведеться за обліковими розрахунково-відпускними (плановими) цінами.

З метою визначення фактичної виробничої собівартості реалізованої готової продукції на субрахунку 901 “Собівартість реалізованої готової продукції” списану на цей субрахунок суму реалізованої продукції за обліковими розрахунково-відпускними (плановими) цінами необхідно скорегувати до фактичної виробничої собівартості. Для цього за спеціальним розрахунком необхідно визначити суму відхилень, яка припадає на відвантажену (відпущену) покупцям готову продукцію. [11]

Враховуючи специфіку роботи підприємства, слід застосовувати такий спосіб аналітичного обліку готової продукції, який для даного підприємства найбільше підходить. При значній кількості видів (груп) готової продукції найбільш доцільним і раціональним є облік продукції за розрахунково-

відпускними (плановими) цінами з окремим аналітичним обліком відхилень фактичної собівартості готової продукції від її облікової вартості.

Підприємства можуть застосовувати також інші методи оцінки готової продукції, передбачені ПСБО 9 “Запаси” (методи ФІФО, ЛІФО, нормативних затрат), але способи їх застосування Інструкцією не розкриваються.

4. Методика аудиту готової продукції.

Бухгалтерський облік готової продукції регулює широке коло нормативних документів.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності визначає положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”.[6]

Відповідно до зазначеного Положення під запасами розуміють активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- знаходяться в процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва.
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, а також управління підприємством.

Готова продукція визнається активом, якщо існує вірогідність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, і їх вартість може бути достовірно визначена.

Спірним питанням в нормативному забезпеченні обліку готової продукції є порядок відображення доходів від реалізації продукції.

З урахуванням того, що в країні продовжується криза неплатежів, за умов якої підприємства не мають коштів для оплати продукції, реалізацією продукції вважається її оплата.

Згідно з П(С)БО 15, доходом, не визнаються сума авансу та сума попередньої оплати продукції. Тому сума оплати за продукцію визнається доходом від реалізації після того, коли продукція отримана (надані послуги).

Згідно Закону України „Про оподаткування прибутку” підприємств валовим доходом є загальна сума доходу платника податку з усіх видів діяльності, отриманого протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній

або нематеріальних формах як на території України, так і за її межами”. Як бачимо з даного визначення, Закон трактує визнання і порядок відображення в податковій звітності доходу, який отриманий, тобто поступили кошти в розпорядження платника податку, або нарахований, тобто продукція відвантажена, протягом звітного періоду. Згідно з Законом, датою збільшення валового доходу вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталась раніше: або дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок платника податку в оплату продукції, що підлягає продажу; або дата відвантаження продукції.

В бухгалтерському обліку та фінансовій звітності доходи як і витрати відображаються згідно з принципами нарахування і відповідності.

Принцип нарахування полягає в тому, що результати господарських операцій визнаються тоді, коли вони фактично відбулись, незалежно від надходження грошових сум і відображаються в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності тих періодів, до яких вони відносяться.

Принцип відповідності передбачає відображення витрат в тому звітному періоді, коли був зроблений конкретний дохід.

Визнання доходу від реалізації продукції також пов'язане з виконанням деяких умов, указаних в П(С)БО 15:

1. Передача покупцеві ризиків і вигід, пов'язаних з правом власності на продукцію. Визначення моменту, коли відбудеться передача, пов'язане з правом власності на продукцію. У більшості випадків передача ризиків і вигід від володіння продукцією збігається з передачею юридичного права власності на неї;

2. Управління і контроль за реалізованою продукцією. Тобто якщо підприємство залишає за собою подальше керівництво або контроль за реалізованою продукцією, то дохід від такої реалізації не визнається;

3. Сума доходу достовірно визначена;

4. Упевненість в тому, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигід. Тобто якщо існує невпевненість в отриманні компенсації від реалізації, то до усунення цієї невпевненості дохід не повинен визнаватись;

5. Витрати, пов'язані з операцією реалізації продукції, достовірно визначені.

В даному випадку П(С)БО 15 ще раз нагадує про принцип відповідності доходів і витрат. Тому то й отримані аванси, і передоплати неможливо визначити доходом в бухгалтерському обліку, оскільки витрати, пов'язані з операціями, у рахунок яких вони надійшли, достовірно визначити ще не можливо.

Висновки

В ході даної курсової роботи були вивчені теоретичні основи, методики організації обліку та аналізу готової продукції на виробничих підприємствах.

У першій частині було дані поняття готової продукції. Готова продукція - це вироби і продукти, що пройшли всі стадії технологічної обробки, що відповідають діючим стандартам, затвердженим технічним умовам, прийнятим технічним контролем організації та відповідають вимогам замовника. Готова продукція є частиною матеріально-виробничих запасів, призначених для продажу.

Також була дана оцінка готової продукції. В якості облікових цін на готову продукцію можуть застосовуватися: фактична виробнича собівартість (повна і неповна); нормативна собівартість (повна і неповна); договірні ціни та інші види цін.

Були сформульовані завдання обліку та аналізу, а також джерела інформації для аналізу готової продукції.

У другій частині було розглянуто документальне оформлення та облік випуску і реалізації готової продукції, а також звітність матеріально відповідальних осіб. У третій частині був проведений економічний аналіз виробництва та реалізації готової продукції. У четвертій методику аудиту готової продукції.

За результатами аналізу можна зробити наступні висновки:

- Аналіз починається з вивчення динаміки випуску і реалізації продукції, розрахунку базисних і планових темпів зростання і приросту.

- Великий вплив на результати господарської діяльності надають асортимент (номенклатура) та структура виробництва і реалізації продукції.

- Вплив структури реалізованої продукції на суму виручки, трудомісткість, матеріаломісткість, загальну суму витрат, прибуток,

рентабельність і інші економічні показники дозволяють комплексно, всебічно оцінити ефективність асортиментної і структурної політики підприємств а.

- Важливим показником діяльності промислових підприємств є якість продукції. Її підвищення - одна з форм конкурентної боротьби, завоювання і утримання позицій на ринку. Високий рівень якості продукції сприяє підвищенню попиту на продукцію і збільшенню суми прибутку за рахунок не тільки обсягу продажів, але і більш високих цін.

- Від ринків збуту залежать обсяг продажів, середній рівень цін, виручка від реалізації продукції, сума отриманого прибутку і т.д.

- Важливий напрям підвищення конкурентоспроможності продукції - вдосконалення організації торгівлі, сервісного обслуговування покупців, реклами продукції, які є потужними інструментами стимулювання попиту.

- Ритмічна робота підприємства є основною умовою своєчасного випуску та реалізації продукції.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. - К.: Вид-во ін-ту законодавства Верховної Ради України, 1996. - 249, с.
2. Закон України "Про аудиторську діяльність" // Голос України. – 1993. - № 99
3. Закон України "Про внесення змін і доповнень до закону України "Про аудиторську діяльність" // Економіка. Фінанси. Право. - 2000. - № 10. - С. 35-39
4. Зміни до Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. - 2002. - № 1. - С. 32-41
5. Білоусов А. Внутрішній аудит : перспективи розвитку і методика організації на підприємствах України // Бухгалтерський облік і аудит. - 2001. - № 2. - С. 54-57
6. Габрук О. Декларація про прибуток підприємства за 2007 рік: складаємо з урахуванням змін законодавства // Бухгалтерський облік і аудит . - 2008. - № 1. - С. 16-22
7. Дрозд І. Система фінансово-економічного контролю. Регламентація норм професійної етики // Економіст. - 2005. - № 11. - С. 70-72
8. Кінащук Л. Проблеми організаційного та методичного забезпечення аудиту / // Підприємництво, господарство і право. - 2007. - № 2. - С. 87-89
9. Петрик О. Аудиторська діяльність в Україні: законодавчо-нормативне регулювання, сучасний стан // Бухгалтерський облік і аудит. - 2007. - № 11. - С. 59-65

10. Аудит: практичне посібник / Под ред. А. Кузьминського. – К.: “Учетинформ”, 1996.-238 с.
11. Білуха М.Т. Курс аудиту: Підручник. - К.: Вища шк. – Знання, 1998. – 574 с.
12. Давидов Г.М. Аудит: Навч.посібник. – К.:Т-во „Знання”, КОО, 2002. – 363 с.
13. Дерій В.А., Кізима А.Я. Аудит: Курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2002. – 86 с.
14. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація. - К.: Т-во „Знання”, КОО, 2001. - 402 с.
15. Дубровина Т.А., Сухов В.А., Шеремет А.Д. Аудиторська діяльність в страхуванні : Учеб. Посібник / Под ред. А.Д.Шеремета. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 384 с.
16. Завгородній В.П., Савченко В.Я. Бухгалтерський учет, контроль и аудит в умовах ринка. – К., 1995. – 832 с.
17. Зубілевич С.Я., Голов С.Ф. Основи аудиту. - Київ.:Ділова Україна, 1996. - 373 с.
18. Ковалева О.В., Константинов Ю.П. Аудит. Учебное пособие. – М.: “Издательство ПРИОР”, 1999. – 272 с.
19. Кулаковська Л.П. Основи аудиту : курс лекцій. Житомир: ЖІТІ, 2000. – 608 с.
20. Організація бухгалтерського обліку. Навч.посіб. /Ф.Ф.Бутинець, О.В.Олійник, М.М.Шигун, С.М.Шулепова. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 576 с.
21. Ришар Ж. Аудит и анализ хозяйственной деятельности предприятия// Пер. С франц. Под ред. Л.П. Беліх. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 375 с.
22. Усач Б.Ф. Аудит: Навч.посіб. - К.: Знання Прес, 2002. - 223 с.